

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutím žalované č. j. 799/10 ze dne 29. 3. 2010 a č. j. 1030/10 ze dne 14. 4. 2010, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze č. j. 10 A 182/2010 - 91 ze dne 18. 11. 2011,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Návrh na postoupení věci Krajskému soudu v Brně **se odmítá**.

III. Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce se podáním ze dne 26. 4. 2010 adresovaným Krajskému soudu v Brně domáhal přezkumu rozhodnutí žalované České advokátní komory ze dne 29. 3. 2010, č. j. 799/10, kterým byl žalobci určen JUDr. Tomáš Kapoun, advokát, z důvodů stanovených v ustanovení § 18 odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“). Žalobce se dále domáhal přezkumu rozhodnutí žalované ze dne 14. 4. 2010, č. j. 1030/10, kterým žalovaná nevyhověla žádosti určeného advokáta o zproštění povinnosti vyplývající z rozhodnutí žalované ze dne 29. 3. 2010, č. j. 799/10.

[2] Krajský soud v Brně rozhodl usnesením ze dne 24. 5. 2010, č. j. 30 A 38/2010 - 8, kterým žalobu ze dne 26. 4. 2010 postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému.

[3] Proti postoupení věci Městskému soudu v Praze brojil žalobce kasační stížností ze dne 24. 6. 2010, o níž rozhodl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 22. 6. 2011, č. j. 6 Ads 65/2011 - 65, tak, že ji odmítl.

[4] Městský soud v Praze žalobce vyzval usnesením č. j. 10 A 182/2010 - 82 ze dne 27. 9. 2011 k zaplacení soudního poplatku ve výši 2000 Kč ve lhůtě 10 dnů od doručení předmětného usnesení. Podáním ze dne 10. 11. 2011 žalobce poukazoval na to, že byl osvobozen od placení soudních poplatků Krajským soudem v Brně.

[5] Přípisem ze dne 25. 10. 2011 Městský soud v Praze sdělil žalobci, že osvobození od soudních poplatků provedené Krajským soudem v Brně se týkalo pouze řízení o kasační stížnosti. Proto trval na své výzvě k zaplacení soudního poplatku v náhradní lhůtě 10 dnů od doručení přípisu.

[6] Podáním ze dne 7. 11. 2011 žalobce žádal o osvobození od soudních poplatků. Podáním ze dne 8. 11. 2011 žalobce namítal místní nepříslušnost Městského soudu v Praze.

[7] Městský soud v Praze usnesením ze dne 18. 11. 2011, č. j. 10 A 182/2010 - 91, nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků. Městský soud uvedl, že žalobce splňuje první podmínku pro přiznání osvobození od soudních poplatků, neboť je mu známo, že žalobce je nemajetný; přesto mu osvobození od soudních poplatků nepřiznal, protože dospěl k závěru, že žalobce zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků k procesní aktivitě, která nesvědčí o jeho snaze dobrat se vyřešení sporné právní otázky, ani o tom, že by žalobce uznal předcházející rozhodnutí správních soudů, resp. Ústavního soudu. Městský soud poukázal na „typický“ průběh řízení před žalovanou, kdy žalobce nejprve žádá určení advokáta, s podmínkami určení však nesouhlasí a odmítá s určeným advokátem spolupracovat více, než uzná sám za vhodné, žalovaná určení advokáta proto zruší. Proti rozhodnutím žalované směřuje vzápětí žaloba, které se žalobce věnuje „specifickým“ způsobem prostřednictvím návrhů na určení lhůty, návrhů týkajících se sídla žalované a oprav zřejmých nesprávností v rozhodnutí soudu. Žalobce opakovaně napadá místní příslušnost Městského soudu v Praze a zpochybňuje doručení písemností navzdory tomu, že je následně obdržel. Městský soud proto dospěl k závěru, že žalobci nejde o věc samu a hájení jeho práv, ale o úsilí o jakousi formální procesní čistotu, k jejímuž nastolení žalobce využívá jakýchkoli procesních prostředků, což je dle městského soudu v rozporu se smyslem soudního řízení, a o samotné vedení sporu s ustoupením původního smyslu vedení pře. Městský soud poukázal na průběh předmětného řízení, kdy žalobce podal žalobu u místně nepříslušného Krajského soudu v Brně, proti postoupení věci brojil kasační stížností, o níž rozhodl Nejvyšší správní soud; přesto podáním ze dne 8. 11. 2011 znovu namítá místní nepříslušnost Městského soudu v Praze. Městský soud konstatoval, že žalobci nelze upřít právo napadat u soudu úkony správního orgánu, na druhou stranu však podle jeho závěru nelze odhlédnout od způsobu, kterým tak žalobce činí. Za takovéto situace městský soud považoval za spravedlivé, aby žalobce vedl řízení s vědomím existence nákladů řízení. Městský soud uvedl, že ve vztahu k rozhodnutí

žalované o určení advokáta bylo žalobci např. rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2010, č. j. 6 Ads 107/2010 – 47, sděleno, že jeho žaloba nemůže být úspěšná. Ve vztahu k druhému napadenému rozhodnutí žalované Městský soud zaujal názor, že ani tím nebylo do právní sféry žalobce negativně zasaženo, neboť jím nebylo vyhověno žádosti určeného advokáta o zproštění této povinnosti.

II. Kasační stížnost

[8] Proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 11. 2011, č. j. 10 A 182/2010 - 91, žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil kasační stížností ze dne 5. 12. 2011, ve které tvrdil, že rozhodnutí městského soudu nemá oporu v podkladech a v údajích známých soudu z jeho činnosti. Stěžovatel dále tvrdil, že městský soud situaci nedostatečně právně posoudil.

[9] V doplnění kasační stížnosti obsažené v podání ze dne 30. 12. 2011 stěžovatel uvedl, že městský soud o jeho žalobě nesprávně hovoří v minulém čase. Městský soud rovněž neměl hodnotit racionálnost jednotlivých úkonů stěžovatele před žalovanou a správními soudy v jiných řízeních. Přetížení městského soudu nelze klást k tíži stěžovatele. Stěžovatel dovozoval, že nezneužívá přístupu k Ústavnímu soudu. Stěžovatel byl rovněž přesvědčen, že nemusí respektovat rozhodnutí správních soudů v jiné věci, natož je chápat, naopak zastával názor, že v dalších věcech mohou soudy postupovat jinak. Výrok a odůvodnění rozhodnutí nepředstavuje podle názoru stěžovatele zároveň i poučení o správném postupu. Stěžovatel dovozoval, že mu nelze klást k tíži to, že podává opravné prostředky a jakým způsobem postupuje v jiných řízeních. I kdyby stěžovatel podal zjevně neúspěšnou kasační stížnost, nelze mu to podle jeho závěru klást k tíži v jiném řízení. Úvahu soudu o tom, že odmítnutí kasační stížnosti znamená její neúspěšnost, považuje stěžovatel za nesmyslnou. Údaj o stovkách nevyřízených věcí svědčí dle stěžovatele o nízké vymahatelnosti práva před Městským soudem v Praze. Stěžovatel městskému soudu vytýkal, že nepřezkoumal, zda tzv. podmínky rozhodnutí jsou výroky a zda jeho žádosti bylo žalovanou vyhověno. Nerozhoduje-li městský soud přednostně o návrhu na přiznání odkladného účinku žaloby, vzniká stěžovateli právo podat návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu. Stěžovatel rovněž poukazoval na to, že vinnou městského soudu dochází k nesprávnému doručování a že má proto právo si na takovýto nesprávný postup stěžovat. Stěžovatel je přesvědčen, že rovněž má právo nesouhlasit s tím, aby ve věci bylo rozhodováno bez nařízení jednání, přičemž není jeho povinností se nařízeného jednání účastnit a vzhledem k jeho majetkové situaci má právo na to, aby mu byl ustanoven zástupce pro jednání, zvláště když na jednání může správní soud přistoupit k podání návrhu Ústavnímu soudu, postoupit žalobu jinému krajskému soudu z důvodu vhodnosti, spojit věci ke společnému projednání apod. Úvahy městského soudu ohledně „účelovosti“ postupu stěžovatele, se kterými stěžovatel rovněž nesouhlasil, však dle jeho názoru nedokládají, že žaloba je bezúspěšná, což by jedině odůvodňovalo nepřiznání osvobození od soudních poplatků; k samoúčelným návrhům navíc soud dle stěžovatele nemá přihlížet. Podle stěžovatele neexistuje rozhodnutí, které by stanovilo, že by žaloba proti rozhodnutí správního orgánu, jež bylo vydáno v rozporu se žádostí, měla být hodnocena jako neúspěšná. Samoúčelný návrh nebyl stěžovatelem v tomto řízení podán. Městský soud podle stěžovatele „překroutil“ žalobní důvody a nevěnoval se jim. Městský soud rovněž nevzal v potaz náklady materiálního i nemateriálního charakteru, které stěžovatel s vedením sporu má.

Stěžovatel nesouhlasil s tím, že mu městský soud „vnutil“ rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, které nadto shledává nezákonným. Na závěr stěžovatel uváděl, že městský soud jej nesprávně poučil o možnosti podat kasační stížnost, která však podle jeho názoru není přípustná, z důvodu nespravedlivosti procesu před městským soudem však požadoval zásah Nejvyššího správního soudu.

[10] Vyjádření žalované nebylo vyžadováno s ohledem na skutečnost, že se jedná o kasační stížnost směřující proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, tudíž se z povahy věci týká výlučně právní sféry stěžovatele – srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 72/2009 - 144.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud hodnotí kasační stížnost jako přípustnou, neboť byla podána osobou oprávněnou (ustanovení § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)), opírá se o důvody uvedené v ustanovení § 103 s. ř. s., a není nepřípustná ani z jiných důvodů plynoucích z ustanovení § 104 s. ř. s.

[12] Na okraj pak Nejvyšší správní soud ještě uvádí, že stěžovatelův názor o nepřípustnosti kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků je nesprávný. Soud zde odkazuje na svou rozhodovací praxi (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2005, č. j. 7 As 40/2004 - 97, všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), podle které rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků nelze podřadit pod rozhodnutí podle ustanovení § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. (rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení), neboť tímto rozhodnutím se rozhoduje o podstatném procesním právu účastníka řízení. Stěžovatel byl o přípustnosti kasační stížnosti opakovaně a řádně poučován, svého práva podat kasační stížnost ostatně hojně využívá (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22), ačkoli tvrdí, že kasační stížnost proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků není přípustná.

[13] Nejvyšší správní soud v posuzované věci nepožadoval zaplacení soudního poplatku ani zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, by totiž trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku či na podmínce povinného zastoupení znamenalo jen další řetězení téhož problému (přiměřeně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77).

[14] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k posouzení kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a důvody kasační stížnosti. Námitkami kasační stížnosti se bude zdejší soud zabývat v pořadí, v jakém byly uvedeny v rekapitulační části tohoto rozsudku. Vzhledem k tomu, že stěžovatel neoznačil, pod které důvody ve smyslu ustanovení § 103 s. ř. s. podřazuje své kasační námitky, zdejší soud je posoudí podle jejich obsahu (srov. usnesení zdejšího soudu č. j. 1 As 7/2004 - 47 ze dne 18. 3. 2004). Stěžovatelovu kasační argumentaci Nejvyšší správní soud podřazuje pod kasační důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť stěžovatel dovozuje

nezákonnost rozhodnutí Městského soudu v Praze o nepřiznání osvobození od soudních poplatků.

[15] Nejvyšší správní soud uvádí, že stížnostní důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je dán, pokud soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis (normu), než který na věc dopadá, nebo pokud byl soudem sice aplikován správný právní předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci.

[16] Nejvyšší správní soud proto napadené usnesení Městského soudu v Praze podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a v rozsahu kasační stížnosti podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Vedly ho k tomu následující úvahy:

[17] Brojí-li stěžovatel proti tomu, že městský soud mu podle jeho názoru nesprávně v rozporu s právním řádem a bez opory v podkladu nepřiznal osvobození od soudních poplatků a že se městský soud věnuje jeho postupu v jiných soudních řízeních a v řízeních před žalovanou, musí Nejvyšší správní soud odkázat na svá předcházející rozhodnutí týkající se stěžovatele a zabývající se přiznáváním osvobození od soudních poplatků stěžovateli. V rozsudku ze dne 29. 6. 2011, č. j. 6 Ads 77/2011 - 34, Nejvyšší správní soud uvedl, že *„Městský soud v Praze se správným a korektním způsobem zabýval osobou stěžovatele a jeho procesní činností v předmětném řízení i v dalších řízeních vedených před tímto soudem. Pokud by se soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí osobou stěžovatele a jeho procesní aktivitou nezaobíral, nemohl by jeho žádost o osvobození od soudních poplatků vůbec posoudit .... Uvedl-li městský soud v odůvodnění svého rozhodnutí, že stěžovatel podává také žaloby proti rozhodnutím žalované, kterým bylo jeho žádostem vyhověno a advokát určen, přičemž podle soudu de facto polemizuje se stanovenými podmínkami vyplývajícími ze zákona, byl tento postup Městského soudu v Praze na místě, neboť pouze obecně (bez vztahu ke konkrétní věci a bez konstatování správnosti a zákonnosti jednotlivých rozhodnutí žalované) charakterizoval procesní postup stěžovatele za účelem posouzení, zda stěžovatel postupuje jím zvoleným procesním způsobem z určitého, relevantního a ospravedlnitelného důvodu, nebo zda* jen účelově *vede „spory pro samotné spory“, jejichž vedení je mu umožněno prostřednictvím přiznávání osvobození od soudních poplatků... Tvrdí-li stěžovatel, že soud nepřihlédl k tomu, že mezi jeho náklady patří i prostředky vynaložené na samotnou komunikaci se soudem, které jsou pro osobu v hmotné nouzi značné, musí Nejvyšší správní soud poukázat na to, že Městský soud v Praze nepřiznal osvobození od soudních poplatků z důvodu, že by stěžovatel nedoložil svou nemajetnost, ale pro svévolné uplatňování práv, které ústí v zjevnou neúspěšnost návrhu ... Komunikace se soudem proto může pro stěžovatele představovat značnou finanční zátěž. Jak je však Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti známo (evidenční systém Nejvyššího správního soudu vykazuje od roku 2006 celkem 213 stěžovatelových kauz), stěžovatel si komunikaci se správními soudy „usnadňuje“ zasíláním „souborných podání“, kdy do jedné obálky dá desítky různých podání vztahující se k různým řízením, často navíc fakticky adresovaným i jiným soudům (učinil tak i v posuzované věci, kdy kasační stížnost proti usnesení městského soudu byla vložena do jedné obálky spolu s třiceti jinými podáními). Jeho majetková situace mu tedy nebrání komunikovat se správními soudy, potažmo s jinými orgány veřejné moci, z tohoto důvodu není vyloučen z přístupu k soudům... Jak městský soud uvedl u*

odůvodnění napadeného rozhodnutí - a Nejvyšší správní soud nemá jakýkoli důvod se od jeho závěrů odchýlit - stěžovatel nemá dostatek finančních prostředků ... Při rozhodování o přiznání či nepřiznání osvobození od soudních poplatků však Městský soud v Praze správně přihlížel k dalším okolnostem případu, nejen k majetkové situaci stěžovatele ... Mají-li soudní poplatky zajistit výše uvedenou regulační funkci, musí soudy kromě majetkové situace účastníka řízení zohlednit i další okolnosti případu, např. v podobě procesního postupu daného účastníka v předmětném řízení, případně v dalších jím vedených řízeních před tímto soudem. Jak bylo shora uvedeno, Nejvyšší správní soud již vyslovil, že součástí posouzení specifických okolností žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuálních poměrů žadatele je také úvaha, zda tento neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem (srov. shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 22/2010 - 91 ze dne 24. 3. 2010). Jakýkoli jiný závěr by byl v rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení mohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu i za okolností, jež svědčí o svévoli či šikanóznímu výkonu práva anebo ústícímu do neúspěšnosti návrhu ... Jak si Nejvyšší správní soud ale ověřil, byla předmětná ústavní stížnost, k jejímuž sepsání byl určen advokát napadeným rozhodnutí žalované, odmítnuta Ústavním soudem usnesením sp. zn. IV. ÚS 1382/10 ze dne 26. 5. 2010 (dostupný na http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx) pro zjevnou neopodstatněnost. V posuzované věci tedy bylo předmětné určení advokáta žalovanou již fakticky konzumováno a nehrozí tak, že by se stěžovatel ocitl bez ochrany svých práv a oprávněných zájmů v takovémto řízení ... Za tohoto faktického stavu a s přihlédnutím k okolnostem, kterými se Městský soud v Praze vyčerpávajícím způsobem zabýval, je závěr ohledně účelovosti stěžovatelových procesních postupů na místě.“ Proti tomuto rozsudku Nejvyššího správního soudu stěžovatel podal ústavní stížnost, jež byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. I. ÚS 3034/11.

[18] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 1. 2012, č. j. 2 As 138/2011 - 27 (jehož účastníkem byl rovněž stěžovatel), dále uvedl, že „*nemohl ani přehlédnout, že v dané věci stěžovatel žalobou brojí proti rozhodnutí České advokátní komory, kterým se mu určuje advokát k poskytování právní služby. Podobného rázu jsou i jiné spory stěžovatele projednávané Nejvyšším správním soudem i soudy krajskými. Tyto spory přitom nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímo, stěžovatelova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Jde naopak o spory vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Takové spory má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen hradit každý žalobce, za stěžovatele pravidelně nesl stát formou osvobozování od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, dostupné na www.nssoud.cz). Takovou povahu však předmětný spor nemá.*“

[19] Od této argumentace Nejvyšší správní soud nemá důvodu odchýlit se ani v posuzované věci, protože je přiléhavá i pro kasační stížnost ze dne 5. 12. 2011 a její doplnění ze dne 30. 12. 2011. Městský soud v Praze se tudíž musel osobou stěžovatele, jeho

postupem v předmětném řízení (stejně jako v jiných řízeních) a jeho chováním před žalovanou stejně jako vůči určenému advokátovi zabývat, aby mohl posoudit, zda se ze strany stěžovatele nejedná o zneužití institutu osvobození od soudních poplatků, které podle názoru Nejvyššího správního soudu rovněž představuje důvod pro to, aby účastníkovi řízení nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků. Argumentaci stěžovatele ohledně toho, že s. ř. s. jako podmínku nepřiznání osvobození od soudních poplatků zná pouze zjevnou bezúspěšnost návrhu, proto Nejvyšší správní soud nesdílí.

[20] Uvedení minulého času v odůvodnění napadeného rozhodnutí nemá podle názoru Nejvyššího správního soudu jakýkoli vliv na zákonnost a správnost rozhodnutí správního soudu. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že je zcela irelevantní, jaký čas používají správní soudy v odůvodnění svých rozhodnutí, pokud je z rozhodnutí zřejmé, jaké věci se týká a jaký názor správní soud na danou věc zaujal – obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 – 22.

[21] To, že je určité řízení ze zákona osvobozeno od soudních poplatků (např. řízení před Ústavním soudem), ještě podle názoru Nejvyššího správního soudu neznamená, že účastník nebude svého práva podávat návrhy iniciující takovéto řízení zneužívat. Nejvyšší správní soud zaujímá stanovisko, že osvobození od soudních poplatků ze zákona zákonodárce zavedl pro případy těch řízení, jejichž výsledek se nejzávažněji může dotknout právní sféry dotčeného subjektu. Smysl takového osvobození v případě řízení o ústavní stížnosti před Ústavním soudem však rozhodně nenaplňuje ten, kdo podává opakovaně návrhy k zahájení řízení, jež nesplňují podmínky stanovené příslušným procesním předpisem, ačkoli byl o správném postupu nesčetněkrát poučen – k tomu srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2012, sp. zn. II. ÚS 3891/2011, jehož iniciátorem byl rovněž stěžovatel. Ústavní soud v tomto směru ve vztahu ke stěžovateli uvedl, že „*z provedeného lustra bylo zjištěno, že stěžovatel podal od roku 2007 k Ústavnímu soudu již více než sto ústavních stížností, z nichž nejméně 50 jich bylo odmítnuto pro neodstranění vad, tj. zejména proto, že nebyl v řízení před Ústavním soudem zastoupen advokátem. Z mnoha řízení, vedených k návrhu stěžovatele před Ústavním soudem, vyplývá, že stěžovatel byl opakovaně o nutnosti zastoupení advokátem i o dalších náležitostech ústavní stížnosti poučován (kupř. řízení sp. zn. I. ÚS 257/09, I. ÚS 467/09, I. ÚS 787/09, III. ÚS 291/09, IV. ÚS 424/09 atd.)... V projednávané věci byl stěžovateli určen advokát v právní věci "ústavní stížnost ve věci Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 A 37/11". Ústavní soud musí zejména konstatovat, že advokát určený Českou advokátní komorou k zastupování stěžovatele podává k Ústavnímu soudu návrh, který pro svůj obsah nejenže nemůže splňovat náležitosti ústavní stížnosti dle příslušných ustanovení zákona o Ústavním soudu, ale který navíc obsahuje takové formulace, jež by mohly být eventuálně důvodem k pořádkovému opatření dle § 61 zákona o Ústavním soudu. Ústavní soud si je vědom toho, že v mnoha případech je spolupráce určeného advokáta s klientem obtížná, tato skutečnost však nemůže v důsledku znamenat, že advokát, ač vybaven potřebnými odbornými znalostmi v oblasti práva, pouze zaštítí svým jménem laicky zpracované podání. V řízení o ústavní stížnosti nelze považovat za nevyhnutelnou podmínku, aby se poučení prostřednictvím výzev k odstranění vad podání dostávalo stěžovateli vždy v každém individuálním řízení, jestliže se tak stalo v řadě identických případů předchozích. Lze-li vycházet ze spolehlivého předpokladu, že již dříve poskytnuté informace byly objektivně způsobilé zprostředkovat stěžovateli zákonný požadavek, že na Ústavní soud se nelze obracet jinak než prostřednictvím advokáta, a to jím sepsanou ústavní stížností, pak se jeví setrvání na*

požadavku vždy nového a totožného poučování postupem formalistickým a neefektivním (srov. např. usnesení sp. zn. I. ÚS 2107/07, sp. zn. I. ÚS 337/09, či z poslední doby sp. zn. I. ÚS 3287/11 a sp. zn. I. ÚS 3426/11).“

[22] Tvrdí-li stěžovatel, že městský soud nemůže odkazovat na rozhodnutí v jiných věcech, Nejvyšší správní soud konstatuje, že soud je vázán svou rozhodovací praxí – ve vztahu k Nejvyššímu správnímu soudu srov. ustanovení § 17 odst. 1 s. ř. s., podle kterého se musí věc předložit rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu, pokud senát Nejvyššího správního soudu dojde k právnímu názoru odlišnému od právního názoru dříve zaujatého Nejvyšším správním soudem. Vázanost judikaturou (ustálenou rozhodovací praxí) však není absolutní, tj. soud se může od ní odchýlit, ovšem pouze za situace, kdy toto náležitě odůvodní. Městský soud v předmětné věci odklon od dřívějšího přístupu ke stěžovateli vysvětlil a Nejvyšší správní soud tomuto nemůže nic vytknout. Z povahy věci posouzení toho, zda stěžovatel zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků k další procesní aktivitě, bylo navíc podle názoru Nejvyššího správního soudu možné pouze tehdy, kdy stěžovateli bylo v minulosti osvobození od soudních poplatků městským soudem přiznáváno.

[23] Nejvyšší správní soud souhlasí s postupem Městského soudu v Praze, který odkázal na předcházející rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, které se týkalo obdobné věci – osvobozování stěžovatele v řízení, ve kterém brojil proti rozhodnutí žalované o určení advokáta. Tím, že správní soudy rozhodují v obdobných věcech, zejm. stěžovatelových, stejně, naplňují podle názoru Nejvyššího správního soudu zásadu rovnosti a legitimního očekávání.

[24] Poukazuje-li stěžovatel na to, že nemusí brát zřetel na rozhodování správních soudů v jiných jeho věcech, nemůže této námitce Nejvyšší správní soud přisvědčit. Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 16. 12. 2011, č. j. 2 Aps 7/2011 - 156 (jehož účastníkem byl i stěžovatel a proti kterému podal ústavní stížnost, jež byla zapsána pod sp. zn. III. ÚS 696/2012), vyjádřil k rozhodnutím žalované ve vztahu ke stěžovateli. Odmítá-li stěžovatel respektovat rozhodnutí správních soudů týkající se určování a zprošťování advokáta žalovanou včetně podmínek tohoto určení, která mu vysvětlila, že jeho žaloba v tam uvedené věci není důvodná, a postupuje-li v dalších obdobných věcech podobným způsobem, musí stěžovatel počítat s tím, že jeho žaloby budou odsouzeny k neúspěchu. V takovém případě vzhledem k jeho procesní aktivitě v každém řízení, k neúměrnému nárůstu počtu jím vedených řízení je na místě podle Nejvyššího správního soudu zvážit, jestli jeho počínání v případě žalob vůči žalované týkající se určování a zprošťování advokátů jsou smysluplné a jestli jsou vedeny snahou domoci se ochrany stěžovatelových veřejných subjektivních práv před nezákonným postupem žalované nebo jen snahou stěžovatele vést „spor pro spor“.

[25] K údajně neoprávněnému posuzování stěžovatelových kroků v jiných řízeních před městským soudem, ve správních řízeních před žalovanou a při komunikaci s určenými advokáty Nejvyšší správní soud naopak souhlasí s argumentací městského soudu, který popsal postup, jakým způsobem stěžovatel brání svá práva. Se stěžovatelem je nutno souhlasit v tom, že má právo bránit se krokům správního orgánu, resp. správního soudu. Ale tato obrana práv musí být podle názoru Nejvyššího správního soudu

smysluplná v tom směru, aby byla efektivní a sloužila k racionální změně jeho právní sféry. Pokud stěžovatel brojí proti jakémukoli úkonu žalované nebo správního soudu, ačkoli mu tímto úkonem bylo materiálně vyhověno (bez ohledu na to, že i proti takovému rozhodnutí mu formálně svědčí právo podat správní žalobu, resp. kasační stížnost), nelze hovořit o efektivitě a smysluplnosti počínání stěžovatele v řízení před žalovanou nebo před správním soudem. Jinými slovy Nejvyšší správní soud nepovažuje za správný takový postup, který volí stěžovatel, když proti jakémukoli úkonu brojí návrhy na zahájení řízení, resp. kasační stížností, s argumentací, že tak naplňuje své ústavní právo přístupu k soudu a právo domáhat se přezkumu úkonu správního orgánu. Soudní přezkum a řízení o kasační stížnosti nemá sloužit podle závěru Nejvyššího správního soudu k tomu, aby si účastník řízení „ověřoval správnost“ rozhodnutí správního orgánu, resp. správního soudu, ale k účinnému domáhání se obrany před nezákonným rozhodnutím správního orgánu, resp. správního soudu, a k nápravě takového stavu.

[26] Postup stěžovatele, kterým se domáhá „ověřování správnosti“ lze doložit i na předmětné žalobě ze dne 26. 4. 2010 směřující proti druhému rozhodnutí žalované ze dne 14. 4. 2010, č. j. 1030/10. Tímto rozhodnutí žalovaná nezprostila určeného advokáta jeho povinností vyplývajících z předchozího rozhodnutí žalované ze dne 29. 3. 2010, č. j. 799/10 (žalobně též napadeného), tudíž toto rozhodnutí se nemohlo jakýmkoli způsobem negativně projevit na právní sféře stěžovatele, protože pouze potvrdilo stav nastolený předcházejícím rozhodnutí žalované ze dne 29. 3. 2010, č. j. 799/10, o určení advokáta.

[27] Efektivní a smysluplnou obranu veřejných subjektivních práv podle Nejvyššího správního soudu nepředstavuje postup stěžovatele, který po žalované požaduje určení advokáta pro zastupování v řízení (většinou pro řízení o ústavní stížnosti před Ústavním soudem), proti vyhovujícímu rozhodnutí žalované podává žalobu, přičemž vůči jakémukoli rozhodnutí správního soudu brojí opravnými prostředky (různě stěžovatelem označenými). Proti rozhodnutím Nejvyššího správního soudu následně podává ústavní stížnost k Ústavnímu soudu, přičemž k zastupování v řízení žádá žalovanou o určení advokáta. I proti tomuto určení dalšího advokáta brojí žalobce další žalobou ke správnímu soudu.

[28] Toto „řetězení“ správních a soudních řízení lze dokumentovat na následujícím případě. Rozhodnutím žalované ze dne 6. 3. 2008, č. j. 519/08, byl stěžovateli určen advokát. Proti tomuto rozhodnutí žalované brojil žalobou ze dne 7. 4. 2008. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 2009, č. j. 10 Ca 186/2009 - 62, nebylo žalobci přiznáno osvobození od soudních poplatků. Proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze brojil stěžovatel kasační stížností, která byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2009, č. j. 3 Ads 108/2009 - 82. Proti tomuto rozsudku Nejvyššího správního soudu podal stěžovatel ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 12. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 656/10. K zastupování v řízení o ústavní stížnosti před Ústavním soudem stěžovatel žádal žalovanou o určení advokáta. Rozhodnutím ze dne 10. 3. 2010, č. j. 611/10, žalovaná určila stěžovateli advokáta JUDr. Ing. Jana Kotila. Následným rozhodnutím ze dne 6. 4. 2010, č. j. 900/10 toto určení žalovaná zrušila. Obě rozhodnutí stěžovatel napadl dalšími správními žalobami – věci jsou zapsány nyní u Městského soudu v Praze pod spisovými značkami 7 A 74/2010, 7 A 130/2011. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 11. 2011, č. j. 7 A 130/2011 - 70,

je napadeno další kasační stížností stěžovatele ze dne 5. 12. 2011, věc je vedena před zdejším soudem pod sp. zn. 2 As 26/2012.

[29] Účelovost postupu stěžovatele v řízeních před krajským soudem dokládá i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 6 Ads 15/2011 - 143, v rámci kterého byl popsán přístup stěžovatele, jenž napadal i usnesení Krajského soudu v Brně, jímž byl stěžovatel osvobozen od soudních poplatků s argumentací (stěžovatel v dané věci podal celkem pět kasačních stížností proti 9 rozhodnutím krajského soudu), že o osvobození od soudních poplatků v daném řízení v minulosti nepožádal, ačkoli dalším podáním osvobození od soudních poplatků sám požadoval. Nejvyššímu správnímu soudu z jeho rozhodovací činnosti ve vztahu ke stěžovateli a Krajskému soudu v Brně je přitom známo, že stěžovatel v jiných řízeních brojil proti tomu, aby byl vyzýván k úhradě soudních poplatků, ačkoli předtím v jiných řízeních dokládal různá podání o své špatné majetkové situaci, na základě nichž by mu mělo být podle jeho názoru přiznáváno osvobození od soudních poplatků automaticky bez toho, aby pro každé řízení musel svou majetkovou situaci dokládat.

[30] Poukazuje-li stěžovatel v rámci kasační stížnosti na vady doručování, proti kterým má právo se bránit, nemůže ani s tímto Nejvyšší správní soud souhlasit. Nejvyššímu správnímu soudu je z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatel s doručováním správními soudy nesouhlasí a podává námitky neúčinnosti doručení, které jsou krajskými soudy shledány jako nedůvodné, proti čemuž stěžovatel brojí dalšími kasačními stížnostmi, které jsou nepřípustné - srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 6. 2011, č. j. 6 Ads 68/2011 - 48. Např. v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 12. 2011, č. j. 5 A 294/2011 - 42 (jímž rovněž nebylo stěžovateli přiznáno osvobození do soudních poplatků a proti němuž stěžovatel také brojil kasační stížností, která byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 3. 2012, č. j. 6 As 10/2012 – 16) bylo popsáno, že stěžovatel trvá na nesprávnosti doručení písemnosti, ačkoli ta mu byla následně doručena správně. Nejvyšší správní soud stěžovateli neupírá možnost bránit se proti nesprávnému doručování, obranu stěžovatele však neshledává účelnou a smysluplnou v případě, kdy mu zásilka byla následně správně doručena, jak ostatně připouští stěžovatel ve své argumentaci v podání ze dne 30. 12. 2011.

[31] Totožnou argumentaci zaujímá Nejvyšší správní soud ke stanovisku stěžovatele o tom, že může požadovat nařízení jednání, na které se potom z důvodu své majetkové situace nedostaví, přičemž žádá o ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že stěžovateli svědčí právo účasti na jednání soudu a že mu svědčí právo souhlasit s tím, aby bylo od jednání soudu upuštěno. Ani toto právo však nelze chápat pouze formálně bez ohledu na okolnosti případu. Účastník řízení, kterému tato práva náleží, musí podle názoru Nejvyššího správního soudu uvážit, jestli bude na jednání trvat a v tom případě se ho i účastnit, anebo nikoli. Pokud však stěžovatel trvá na nařízení jednání, ačkoli již při podání své žádosti ví, že se jednání nebude z důvodu své nemajetnosti účastnit, nesvědčí to ve smyslu výše uvedeného o smysluplném uplatňování tohoto práva. Stejný závěr Nejvyšší správní soud zaujímá i ve vztahu ke stěžovatelovým opakovaným návrhům na určení lhůty k provedení procesního úkonu, neboť stěžovatel tento institut zneužívá k tomu, aby o jeho věci a různých návrzích bylo přednostně rozhodováno bez ohledu na to, zda v řízení skutečně k nějakému průtahu došlo či nikoli.

[32] Brání-li se stěžovatel v neposlední řadě tím, že k samoúčelným procesním návrhům není správní soud povinen přihlížet, není Nejvyššímu správnímu soudu zřejmé, ke kterým dle stěžovatele „samoúčelným“ procesním návrhům by správní soudy neměly přihlížet, zvláště když prakticky vůči jakémukoli úkonu krajského soudu stěžovatel následně brojí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 6 Ads 15/2011 - 143, v němž stěžovatel podal 5 kasačních stížností proti 9 rozhodnutím krajského soudu). Stěžovatel na svých žalobách důrazně trvá a požaduje jejich věcné vyřízení bez ohledu na podmínky stanovené právním řádem České republiky, své jednotlivé žádosti o osvobození od soudních poplatků, návrhy na ustanovení zástupce či návrhy na vyslovení neúčinnosti doručení písemnosti často opakovaně urguje (jak je známo i Nejvyššímu správnímu soudu z jeho rozhodovací činnosti), a to i prostřednictvím podávání návrhů na určení lhůty podle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. Ke dni rozhodování Nejvyššího správního soudu je stěžovatel např. evidován jako navrhovatel v 34 věcech, v nichž se domáhal určení lhůty k provedení úkonu.

[33] K argumentaci stěžovatele ve vztahu k tomu, že nebyly prozkoumány tzv. podmínky rozhodnutí, že došlo k překroucení žalobních bodů a nevypořádání se s nimi městským soudem, že žádný rozsudek správních soudů neaproboval správní rozhodnutí, jež by bylo v rozporu se žádostí, nemohl Nejvyšší správní soud přihlédnout, neboť nyní se řeší procesní otázky řízení, tj. zda bylo usnesení městského soudu o nepřiznání osvobození od soudních poplatků v souladu se zákonem či nikoli. Nad rámec tohoto závěru Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2011, č. j. 2 Aps 7/2011 - 156, podle kterého *„v nyní projednávané věci byl stěžovateli určen shora citovaným rozhodnutím žalované ze dne 16. 2. 2009 advokát JUDr. B. Petr, a to v právní věci posouzení právního stavu z hlediska důvodnosti a přípustnosti podání ústavní stížnosti ve věci vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 8 Co 2457/08, příp. podání a zastoupení v řízení u Ústavního soudu (bod 4 rozhodnutí). Současně bylo v tomto rozhodnutí uvedeno, že poskytnutí právní služby je splněno i v případě vypracování právního rozboru s odůvodněním, že se jedná o uplatňování zřejmě neoprávněných nároků. Právě tento rozbor jmenovaný advokát učinil a dospěl v něm k závěru, že soud nebyl k projednání věci příslušný ve smyslu ustanovení § 80 o. s. ř., resp. že nelze spatřovat pochybení soudu v tom, že zastavil řízení pro nezaplacení soudního poplatku, aniž přihlédl k žádosti stěžovatele, kterou však obdržel teprve po tomto pravomocném rozhodnutí. Za této situace má zdejší soud ve shodě s městským soudem za to, že žalovaná postupovala zcela v souladu se zákonem, když následně určení advokáta zrušila z důvodu poskytnutí právní služby. Stěžovatel se mýlí, pokud se domnívá, že určení advokáta musí vést vždy k tomu, že jej bude zastupovat v řízení před soudem. Jak totiž plyne z citovaného ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii, v případě bezdůvodného uplatňování nebo bránění práva k poskytnutí právní služby spočívající v zastupování v řízení před soudem dojít nemusí a určený advokát tuto právní službu není povinen poskytnout. To se stalo v daném případě a zdejší soud nemá žádný důvod se domnívat, že skutečnosti, plynoucí z citovaného právního rozboru JUDr. B. Petra, zavdávají jakoukoliv rozumnou pochybnost v tom smyslu, že se zde nejednalo o zjevnou neoprávněnost nároků uplatňovaných stěžovatelem.“*

[34] Není proto naplněn stěžovatel uplatněný kasační stížnost podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[35] Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti usnesení městského soudu v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

[36] Nadto Nejvyšší správní soud poznamenává, že Ústavní soud již usnesením ze dne 17. 5. 2010, sp. zn. I. ÚS 1079/10 odmítl stěžovatelovu ústavní stížnosti směřující vůči usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2010, č. j. 3 As 1/2010 - 140, pro kterou byl stěžovateli určen JUDr. Tomáš Kapoun rozhodnutím žalované ze dne 29. 3. 2010, č. j. 799/10. V takovém případě se přezkum napadeného rozhodnutí žalované o určení advokáta, resp. rozhodnutí žalované o zamítnutí žádosti advokáta o zproštění určení, stal ryze akademickou záležitostí, neboť jakékoli meritorní rozhodnutí správního soudu by se na právní sféře stěžovatele ve vztahu k příslušnému řízení o ústavní stížnosti vedenému před Ústavním soudem již nemohlo jakkoli projevit.

[37] Návrh stěžovatele, aby Nejvyšší správní soud v rámci řízení o kasační stížnosti proti usnesení ve věci osvobození od soudního poplatku postoupil věc Krajskému soudu v Brně, musel být Nejvyšším správním soudem odmítnut, neboť v řízení o kasační stížnosti podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. Nejvyšší správní soud nemá pravomoc delegovat věc. Nedostatek pravomoci rozhodnout o tomto návrhu je neodstranitelnou podmínkou řízení, což vedlo k odmítnutí tohoto návrhu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. za použití ustanovení § 120 s. ř. s.

IV. Náklady řízení

[38] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s.; stěžovatel nebyl ve věci procesně úspěšný, proto nárok na náhradu nákladů řízení nemá, žalované pak podle obsahu soudního spisu žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. března 2012

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně

senátu